

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овај листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завѣтка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завѣткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко желан у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларию по' цв. на пола год.

РУЖА И БАШТОВАНЪ.

Дивля ружа на средъ поля изниче широка,
Трѣя гложѣмъ обколѣна, растла е висока.
И разшири свога стабла, шиблѣ на све стране,
Преко гложѣа трѣя лотогъ пуштаюћи гране.
Подиге се сасвимъ силно, горе у высину,
И заuze око себе просторъ у ширину.
Али залудъ сва высина, кадъ е дивля струка,
Па за цвѣтъ іой немаша се, никакова рука.
Но деси се некій близу сеоскій баштованъ,
Кои разно држа цвѣће и саѣаше дуванъ.
Онъ науми ископати, препитомит' ружу,
Да людима мила буде, па се и съ нѣомъ служу.
Но копаюћ' заборава, увати за грану,
А она ти оштромъ бодльомъ шину га по длану.
Тадъ баштованъ наљути се, спопаде сикиру,
Говорећи, да е неће оставитъ на миру.
Па сикиромъ заманувши удари по ружи,
Ал она ти оштре гране узъ лице му пружи.
Тадъ баштованъ къ себи дође, и рече у еду:
Ніе асне выше диратъ ову силну беду.
Пакъ остави ружу дивлю на дивльму полю,
А онъ себи одъ тогъ доба узѣ паметь болю.
(Кадъ ко неће оно да е, што треба да буде,
Остави се, недирай га, да т' се зло несбуде.)

Ст. Ђурђевићъ

О Д Г О В О Р Ъ.

Господину дописателю Шумадинке С. на његово „Размишляванъ. . . . о побольшаню училишта и учителя.“

Господинъ дописатель С. послѣ размишляваня, како бы се главный фондъ употребіо, вели: „садъ да укратко видимо, ели намъ нужно завести семинаріумъ за воспитаванъ и изображаванъ учителя основны училишта“, и послѣ дугогъ безъ основногъ разглаголствія вели да е нужно. А я напротивъ у кратко велимъ, да ніе нужно, зато, што мы таково заведеніе већъ имамо у нашей духовной семинаріи. Али Господинъ С. вели: да „свакій човекъ мора іошть у младости своіой оно занимаіе учити (занимаіе учити? чуданъ изражай!!), съ коимъ мисли будуй животь обезбѣдити и съ ползомъ га одправляти. Ово како е у свакой струцы занимаія людскогъ нужно, е тако и у учительству. . . .“; али „Богослови ни теоретичногъ знания за учитель немаю, а практичногъ имати не-

могу“, и потоме, по мнѣнію Гос. С. Богослови немогу быти добри учителя. — И я се самъ саглашавамъ са Госп. С. у томе: да се „свакій человекъ мора у младости учити ономе, шта мора у будућемъ своемъ животу дѣлати,“ него у исто време и питаемъ Господина С. заръ се наши богослови неуче, шта ћеду у будућемъ животу дѣлати? И кадъ Господинъ С. вели, да „свакій богословъ посамомъ своимъ опредѣленю иде нато, да свештеникъ буде;“ а међутимъ далъ вели: да „богослови, ни теоретичногъ знания за учитель немаю, а практичногъ имати немогу“, онда се види, да онъ не разумъ како е опредѣленъ свештеника; еръ кадъ бы то разумъ, небы тако што неславно могао рећи.

Каково е дакле опредѣленъ свештеника? — свештеника е опредѣленъ, осимъ извршаваня обрѣда наше православно цркве, учити свое парохіане христіанской науцы, и свему ономе што човека истински користити може, или друкчіе рећи: свештеника е опредѣленъ быти учителѣмъ людіи; а потоме и богослови, спремаюћи се быти свештеницима спремаю се у исто време бити и учителѣма людіи. Садъ свакій некъ запита господина С. дали онай чо, векъ кои умъ учити люде, може дечицу не умѣти учити? На ово може Госп. С. рећи: то е све лепо кадъ бы тако было али кадъ съ „практичне точке живота посмотримо онда ћемо се увѣрити да наше мисли о овоме нису наиболѣ“, еръ богослови, ни теоретичногъ знания неимаю, а практичногъ добити немогу.“ Али ако бы заиста тако што рекао, онда бы показао, да онъ, ни теоретичногъ ни практичногъ знания неима; еръ, ніе могуће провести 8. година по школама, и неимати теоретичногъ знания. Но рецимо да богослови немаю теоретичногъ знания, кои се найманъ 8. година воспитаваю; онда нека намъ каже Госп. С. колико ће година требати, да изъ тогъ, нѣме предполагаюгъ семинаріума способни, и са знанѣмъ теоретичнимъ и практичнимъ снабдѣвени учителя изиђу. По момъ мнѣнію такви учителя, у његовомъ семинаріуму, проведши текъ 24. године могли бы способнима за учитель основны училишта, излазити; а пређе никако; еръ кадъ Господинъ С. вели? да богослови за 8. година недобіаю теоретичногъ знания; то за цѣло и у његовомъ семинаріуму пређе тогъ времена немогу таково добити, и нужно ће быти іошть толико, па се текъ онда може успѣху надати: дакле за теоретична знания нужно ће быти 16. година. Но будући да се и за практику требуе баръ пола тога времена т. е. 8. година, и потоме у семинаріуму Госп. С. треба се 24 год. воспитавати, па ћемо онда добре учитель имати. (Красна економія!) Али ако Госп. С. рече, да ће онъ моћи за манъ година, неголи колико богослови уче, у његовомъ

семинаріуму способне учителѣ спремити, и то болѣ одъ богослова, онда, ако то зацѣло може учинити, ефала му, и молимъ га нека предложи правителству тай свой методъ, па ће за цѣло добити награду; ерѣ ће правителство одъ толики трошкова ослободити, и опетъ ће болѣ воспитане сынове имати. Но може ми Госп. С. замѣрити и рећи; да га я нисамъ разумео; и да онъ не вели да богослови немаю теоретичногъ знаня у обште, већ да немаю теоретичногъ знаня, какво е нужно за учителѣ основны училишта. И на то одговарамъ Госп. С. да кадъ богослови имаю теоретичногъ знаня, кое е нужно за учителѣ людій, то вальда ће имати теоретичногъ знаня, кое е нужно за учителѣ основны школа? Къ томе и у самой духовной семинари, преподае се са особитимъ старанѣмъ методъ учительскій, или начинъ наставляня у обште, и единины предмета, и тымъ самимъ наши богослови добяду и теоретична знаня, како требаю они преподавати предмете кои се у основнымъ школама преподаю, и по момъ мнѣнію више имъ ништа ніе ни нужно; дакле наши богослови добяду подпуно теоретична знаня, коя су за учителѣ основны школа нужна. На ово ће рећи Госп. С. да ако и имаю богослови теоретична знаня, али они немаю „нити могу имати практична“; ерѣ богословъ, „кадъ богословію сврши, ако парохію одма добити не може, прима се учительства, и у овой дужности донде буде, докъ му се гди место не укаже, да свештеникомъ постане, и текъ што се са учительскимъ дужностима мало, за две или три године упозна, произведенъ буде за свештеника. А ако за две или три године ово nebude; онда почне очаявати и за чиномъ свештеничкимъ чезнути, и тако на свакій начинъ съ вольомъ и ревности, а крозь ово и съ ползомъ, учительску дужность неодправля.

Я самъ казао, да богослови добяю теоретичногъ знаня у преподаваню и дужностима учителя у самой семинари; а съ добромъ теоріомъ практика се лако добія, и потому што Госп. С. полагае рокъ 3. године, за кое текъ време, може и то мало практичне вѣштине богословъ имати, види ми се не основано; ерѣ видимо у нашемъ отечеству, да учителя, кои никаквогъ скоро теоретичногъ знаня, што се тиче одправляня дужностій учительске, немаю, па опетъ послѣ две или три године доста добрыма учителяма бываю; а богослову кои теоретичногъ знаня у томъ одношенію има, доста е и една година дана на практику, па ће врло добаръ учитель быти. А што Госп. С. вели, да богословъ у учительскомъ званію дотле остае, докъ му се гдѣгодъ место не укаже, да свештеникомъ постане; и ако му то наскоро не испадне, онда онъ стае очаявати и то е вели узрокъ, зашто богослови „съ вольомъ и ревности, а крозь то и съ ползомъ учительску дужность не одправляю. На тому опетъ кажемъ, да е безъ основа; ерѣ е вестественю, да онай, кои жели веће званіе добити (а званіе свештеника свагда е веће одъ званія учителя основны школа) тай се стара да се своіой власти препоручи; а препоручиће се само тиче, ако дужность у којой се налази, съ ревношћу одправля. Ово я самъ знамъ по себи, а мислимъ да зна и Госп. С. ако се е у каквомъ, нижегъ ранга званію налазіо, или се и сада налази, къ томе, не само да се богослови стараю учительско званіе оставити; него се стараю и они: кои нису у богословію ни завирили. На ово бы могли и выше при мѣра навести. Но зашто то тако быва? По момъ мнѣнію, прво зато, што учителя нису съ добромъ платомъ снабдѣвени, и што имъ свакій, коме годъ се прехте судити може; а друго и зато, што се при даваню учительскій

мѣста, негледа на успѣхъ и способности просећегъ учительство; него се првомъ богослову, кои е са превосходствомъ све школе свршио, дае учительство на селу, а не свршенимъ и кои су текъ намирисали богословію или трговцима майсторима и калѣама шустерскимъ кои просе да е се и по варошима, (види Шабацъ). И ово су главни узроци, зашто богослови коихъ се успѣхъ учинѣни у школама презире, съ ревношћу и съ вольомъ учительску дужность неодправляю. Нека Госп. С. ако е кадаръ ове препоне уклони, па га я, као опитанъ у овомъ дѣлу, увѣравамъ, да се богослови неће за чиномъ свештеничкимъ тако грабити, већ да ће свакій по еданъ десетакъ година а неки и цѣлый животъ у томе провести, немѣняюћи извѣстно за неизвѣстно. Онда бы и учителя по желѣ Г. С. были, и као што самъ найпре казао, и тогъ нѣговогъ семинаріума за учителѣ основны школа, неће быти нужно заводити.

Бданъ изъ бывшіи учителя Београдскій.

О Д Л О М Ц Ы.

Изъ кнѣге: „i discorsi di Niccolo Machiavelli sopra la prima deca di Tito Livio.“

1. *Тврдинѣ и градови у обште су више шкодљиви него полезни.* Може быти, да ће се мудрацима нашегъ времена чинити добро нерасућена стварь, што Римляни, желећи задржати подъ собомъ народе лаціума, нису мыслили, да тамо подигну какве тврдинѣ, кое бы были узда за одржати ий у вѣрности. Но будући да су Римляни имали другчіе добродѣтели, другчіе расућенѣ, другчію силу, него данашњи народи, зато нису тврдинѣ ни подизали. И докъ е Римъ живіо слободанъ, докъ е слѣдовао своимъ уређеняма, никадъ ніе тврдинѣ подизао, да задржи подъ собомъ вароши или провинціе. Кадъ су дакле Римляни другчіе у той ствари, него владатели у данашнімъ времениу, то ћемо посмотрити, да видимо, да ли е добро, подизати тврдинѣ, и да ли оне наносе ползу или штету ономе, кои ий подиже. Треба дакле посмотрити, да ли се тврдинѣ подижу ради обране противъ поданика или противъ споляшњи неприятели. У првомъ случаю оне нису нуждне; у другомъ су шкодљиве. А питаюћи, за узрокъ зашто су оне шкодљиве, велимъ да ондѣ, гди се владатель или држава, бое свои поданика, ту постои и међусобна мрзость поданика, мрзость на явно поступаѣ, кое се рађа или што се мысли, да се поданици могу насилно у покорности задржати, или што су управители непаметни; а еданъ одъ узрока кои причинява, да се мысли, да се поданици могу силомъ у покорности задржати, тай е, да се подигну тврдинѣ, а оне су више шкодљиве, него полезне, ерѣ све сыле, кое се употребляю, за одржати подъ собомъ еданъ народъ, нису ништа, осимъ двое: или ако будешъ имао довольно войске, као Римляни; или ако поданике у неслогу доведешъ, тако да се немогу сложити, да устану противъ тебе; ерѣ ако ий осиромашишъ, остае имъ іоштъ оружѣ: „spoliatis arma supersunt“; ако ий обезоружашъ, ярость иймъ е оружѣ: „furor arma ministrat“; ако погубишъ немирне поглаваре, доћи ће други поглавари; ако подигнешъ тврдинѣ, оне быће полезне у мирно време, ерѣ те ободраваю, да иймъ више зла наносишъ; а у време войне сасвимъ су неполезне, ерѣ се обседну одъ неприятели и одъ поданика, и ніе могуће, да едномъ и другомъ противстанешъ. Заключуемъ дакле, да су тврдинѣ шко-

дљиве, задржати подь собомь собствено отечество; а бесполезне су, за одржати освоєне земљь; а за доказа-телство довольни су они Римляни, кои су, за одржати освоєне земљь, рушили тврдинь, а нису подизали. — Али што се тиче подизаня тврдиня за обрану противь спо-ляшњи неприятеля, велимь, да оне нису нуждне онымъ на-родима, ни онымъ државама, гди се налази добра войска а онымъ, кои немаю добру войску, тврдинь су бесполезне ерь добра войска и безь тврдиня довольна е да се брани а тврдинь безь добре войске немогу те бранити. А то се види изь искусства, кодь оны народа, кои су изредни бы-ли у државномь управленію, као Римляни и Шпартанци. Тако е едань Атинянь питао едногь Шпартанца, да ли му се виде лъпи зидови града Атине, на кое му Шпартанець одговори: „есть, кадь бы жене у нутри обитавале.“ Онай владатель дакле, кои има добру войску, ако има на гра-ница државе какву тврдиню, коя ће моћи неколико дана задржати неприятеля, докь се онь у редь постави, може држати, да му е тврдиня полезна, али ніе нужна. Али кадь владатель нема добру войску, а има тврдинь у уну-трашньости државе или на граници, онда су му оне или шкодљиве или бесполезне; шкодљиве, ерь ій лако изгуби, а изгубљне тврдинь противь нъга самогь буду упра-вљне; а ако су те тврдинь тако яке, да ій неприятель не-може освоити, онда ій онь за собомь остави, пакь онда нису одь никакве ползе, ерь добра войска, кадь неналази на храбра неприятеля, улази у неприятельску земљу, не-гледаяуи ни на вароши, ни на тврдинь, кое оставя за леђи. Тако дакле едань владатель съ добромь войскомь може быти безь тврдиня, а кои нема добру войску, томь ніе полезно, да зида тврдинь.

II. *Како треба у слогу довести несложну државу, и како оно живіне ніе истинито, да оне државе, ков се желе задржати, треба у неслогу обдржавати.* Изь примъра рим-ски конзула, кои су умирили Ардеате, види се како тре-ба несложну државу умирити; нема другогь средства но да се погубе поглавари немира; ерь има само три начина, или ій погубити или ій протерати, или іимь опростити. Овай послъдній начинь найвише шкоди, наймань е сигу-рань, и найвише е неполезань; ерь е немогуће, да онде, гди е текло много крви, да сыломь повраћеный мирь ду-го трае, почемь се свакій дань неприятельи виђаю; и теш-ко, да се одь узаймны увреда уздржаваю. Но првый на-чинь безь сумнь е најсигурній, али слабе државе и вла-дательи незнаю то да употребе, него прибъгаваю къ дру-гомь средству, къ прогнаню, ерь слабь духь незна да су-ди о великимь стварима. — Безполезно е, држати у не-слоги оне земљь, кое желишь у покорности задржати. Пр-во е немогуће, да ти обе партае, кое си самь начинію, о-стану свагда пріятельи; ерь е одь нарави дано людма, да се лате ма кое партае, и да іимь се една више допада, него друга. А ако владашь у другой држави, онда ћешь свое старе поданике покварити, и на партае подълити; ерь свака партая у ново-задобивеной држави тражи себи на страни пріятель; одь тудь дакле произлазе два велика зла; едно, што обе партае немогу ти быти пріятельи, а друго, што си стару државу съ тымь на партае подълію. Такова малодушна и слаба средства кадкадь у мирно вре-ме мало помажу, али одма покажу свою слабость, чимь наступе зла, неценовљна и воєна времена.

III. *Снажне државне и изредни люди увекь су у свыма случавила, и злыль и добрыль, едногь и истогь духа и задржаваю свагда свое достоинство.* Изь ръчи рим-скогь войводе Камила, као што наводи историописаць

Ливій: „*nes mihi dictatura ani mos fecit, nes exilium a- demit*“ т. е. нити ми е диктаторство дало духь, нити ми га е изгнанію одузело; изь овы ръчи види се, како вели-ки мужеви у свакомь станю, добромь или рђавомь, остаю свагда еднакогь духа и тако промъне судбине немаю на ньи никаквы упливь. Но другчіе быва съ мужевима сла-богь духа; они се у срећи погорде, ньи срећа оне, ерь они све добро, кое имаю, приписую онымъ качествама, кое нису никадь ни познали. Одь тудь быва, да они по-стану несносни и мрзки свыма онымъ, кои се око ньи на-лазе. Одь куда послъ тога зависи напрасна промъна судбине, кою, кадь угледаю, напрасно падну у другу по-гръшку и постану подли. Одь тудь быва, да такочи вла-дательи у своіой несрећи више мысле на бѣгство, него на обрану, као и оны, кои су злоупотребили свою срећу, постану непреправни на сваку обрану. Ова добродѣтель и овай порокь, кои се, као што велимь, налази кодь ед-ногь поединогь човѣка, налази се и у држави, а за при-мърь и доказателство служе намь стари Римляни и са-дашњи Млѣтчани. Они нису никадь у несрећи были по-дли и малодушни нити е ньи срећа игда погордила. Томь противно чинили су Млѣтчани, кои су у срећи мыслили, да подигну свою државу, римской подобно, а у несрећи су опеть не само еданпуть већ освоєно изгубили, но и првобытна нъіова држава морала е трпити. — Ово се ра-ђа одь твогь начина поступаня и одь воспитанія: кои на-чинь ако е быо суетань и малодушань, и тебе нъму у-подоблява; а ако е быо другчій, и тебе ће другчимь у-чинити, научиь те, да свѣтъ боль познашь, да се ма-нѣ радуєшь у добру, и манѣ ожалостишь у злу. А то, као што важи о едномь човѣку, важи исто тако и о мно-гима у држави. И будући да е основь свою држава: „*до-бра войска*“, зато, гди тога нема, ту немогу быти ни до-бри закони, ни ма шта добро, а войска неможе быти до-бра, ако ніе упражнѣна, а то неможе быти, ако се она несастои изь поданика исте државе; но будући да война нетрае непрестано, и войска ніе свагда у ратномь станю; зато треба тако уредити, да се она у време мира може упражнявати. Онда ће у свако доба држава остати у и-стомь духу и одржаће свое достоинство, неослањаюи се на промъну судбине, но на собствену храбрость и свагу.

(Продуженъ слъдує.)

ОПРОШТАЙ УВРЕДА.

Шпартанскій законодаваць *Ликургеъ* буде у едной по-буни, кою су богатырцы противь нъга подигли были, одь нъкогь ватреногь младића, *Александра*, батиномь по ли-цу ударенъ. Кадь се по томь народу окренуо, и грађа-ни нъгово лице крваво видели, были су тимь тако раз-дражени, да су нъвогь увредителя сасвимь немилости-во дочепали и *Ликургу*, да му се овай по своіой вољи освети, предали.

Ликургеъ е узео овогь младића къ себи; но ипакь ніе га хтео ничимь да казни, него му е само заповедію, да га служи у место слугу нъговы, кое е садь тога ради одпу-стію. И овай младићь чинію е све, што му е господарь нъговь налагао радо и ћутећи; остао е кодь нъга па и ручавао е съ ньямь. Почемь е садь довольну прилику имао, да скромность и великодушіе *Ликурга*, нъговь стро-гій начинь живота, и нъгово неуморимо прилѣжаніе поз-на, добио е тако добро мнѣніе и почитаніе према нъму, да е своимь пріятельяма съ тронућемь о узвишенімь добро-

дѣтелями свогъ господара преповедао, и овај прекрас-
ный примѣръ великогъ мужа подѣйствовао е толико на
младића, да е одъ онако ватреногъ — самовольногъ и на-
праситогъ младића, наймирній и найскромній човекъ по-
стао.

Кадъ е у другомъ пуничномъ рату *Фабіе Максимъ*
римску войску противъ Ханибала предводио, био му е не-
кій *Минуције* придружень, кои е у войсцы еднаку власть
съ нымъ имао. Но овај е био преко мере продрзливъ
и упустио се, противу савета *Фабіевогъ*, съ єдномъ части
войске у бой, гди е одъ *Ханибаловы* чета обколѣнъ био,
и у опасности се налазіо тако, да ће са своіомъ войскомъ
пропасти. Но *Фабіе* забравляюћи на све увреде, кое му
е *Минуције* учиніо, поштао му е съ другомъ части войске
у помоћъ, растерао Картагенце, избави обколѣну войску
и вратио се у свой станъ, безъ да е и єдну єдину преку
речцу *Минуцију* рекао, или да га е и найманъ укорео. Но
Минуције био е овимъ великодушїемъ тако тронутъ, да е
одма са своіомъ войскомъ у станъ *Фабіевъ* отишао, и
чимъ е предводитель изъ свогъ шатора изашао, заставу
къ погама нѣговымъ положио, и нѣга явно своимъ отцемъ
назвао. *Минуције* слѣдуюће е *Фабіу* изговоріо.

„Диктаторе! двоструку си данасъ побѣду одржао;
єдну твоіомъ храброшћу надъ непрїательима, а другу
твоіомъ мудрошћу и човечношћу надъ другомъ твоимъ.
Првомъ си насъ спасао, а другомъ си ме научіо, да ми е
исто тако полезно быти одъ тебе надвладанимъ, као што
бы ми срамно было одъ *Ханибала* побеђенимъ быти. Збогъ
тога те моимъ отцемъ називамъ, еръ ти незнамъ никакво
друго више чести одаваюће име дати.“

Пошто е ово изговоріо, загрліо га е и полюбіо *Фа-
біе*, нѣгови войници изгрліли су и излюбили свое другове,
и у цѣломъ се стану ништа друго ніе могли видѣти него
веселѣ и сузе радости.

Кадъ е *Фокіону* поднесенъ отровъ да га испіе, за-
пытанъ е био, има ли найпре іошть што сыну своемъ
Фокусу, кои е ту башъ присутствовао, казати? „Мой сы-
не“ рече онъ, „я ти заповедамъ, я те молимъ, да се никадъ
Атїяніла за ову неправду неосветишъ.“

превело
Влад. Іовановићъ.

ДОМАШНЕ НОВОСТИ.

Новы Пазаръ 1. Марта Народъ е христіанскій овуда
врло ожалощенъ, што му е оружъ покуплѣно. Све е
жалостно немо и глуво, и све слуги нагоре. Веля-паша,
опредѣленный изъ Стамбола губернаторъ за Босну, про-
шао е овы дана овуда крозь Пазаръ, и кадъ е видіо ту-
гу и стра Христіяна, сбогъ покуплѣногъ оружя, изгово-
ріо е скуплѣномъ народу слѣдуюће речи: „Немойте се
плашити раіо, што вамъ е оружъ покуплѣно, до неколи-
ко дана и одъ турака ће се покупити, еръ то е нашъ царъ
заповедіо, и то е нѣгова воля да се земля умири, и да се
некрвите међъ собомъ.“ И одатле е отишао у Босну.

— У последнѣмъ брою явили смо на итнѣи, и у крат-
ко, напрасну смръть Г. Стояна Симића. Онъ е се спремао
на путь у Букарешть да пође; у неделю е био у цркви,
и целогъ дана поодио е свое прїатель и са свакимъ е се
опростио, и рекао сбогомъ. У 11. сати ноћи ударенъ одъ
шлога живіо е мирно лежећи до 9. сатїй сутра данъ, у

Вторникъ 12: Марта пре подне нѣгово тѣло праћено одъ
овдашнїи чиновника, и грађана саранѣно е у овдашнѣмъ
гроблю. Г. Митрополитъ чинодѣйствовао е при опелу, и
Нѣгова Свѣтлость допратила е спроводъ до гроба. Слово
у цркви одъ Г. Митрополита говорено, поброяло е све за-
слуге покойника, и побудило све нѣгове одъ 30. год. дру-
гове сузама. Осимъ нѣгове породице, сродни, прїателя,
и почитателя; жале га іошть толике нѣме одгаене и у-
срѣћене сироте. Колико е онъ у Србиї служіо и шта е
быо, то е познато свакомъ читателю. Нѣгово име одъ
20. година уплетено е у исторіи Србиї међу прва имена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Шведской е велика гладь. У Вермеландуу и
Естмарку ели су людїи самлеvenu кору одъ дрвета и ку-
вану сламу. Гомалама иде народъ одъ места до места,
да проси или краде.

— Шта рать кошта, кадъ дуго трае, изчислява єданъ
историкъ по имену Гарденъ. По нѣговомъ рачуну води-
ла е рать Енглезка съ французскомъ одъ 1688. до 1815.
— и потрошила е 72. милїарда франки. Да бы имали по-
нїатїе о той огромной суми, узећемо 23. пута године, кое
одъ створеня света до Христа броемо, узимамо обично 4000.
год. дакле дозодъ 5852. год. а кадъ ово умножимо са 123.
излази близу 135.000. У овомъ грдномъ количеству годи-
на не бы ни 72. милїарди минута прошло.

— По званичнимъ извѣстїяма прошле 1851. год. из-
селило се изъ саме Германїе, и отишло у Америку: выше
одъ 120. хил. душа. — Може се предпоставити, да свакїй
са собомъ понео е, єдно на друго рачунаюћи или у нов-
цу или у другой вредности баремъ: 200. талира — и тако
дакле изъ саме Германїе изнешено е выше одъ 24. мил-
талира.

— У Бечъ стигао е єданъ царъ лепы бивола, кое е
царъ Николай, цару Аустрискомъ на даръ послао. — Би-
воли, кои су негда у Европи обични и свуда познати бы-
ли, сада су постали редкость, и шта више нигди узвери-
нїяма Европейскимъ немогу се видѣти. Нѣи се іошть
налази дивлїй у Русїи по шумама Литванїе — и забрав-
но е, подъ каштигомъ прогнанства у Сибиръ да се убїяю,
и тако су постали питоми. Године 1849. исто тако по-
слао е царъ рускїй Енглезкой кральниці на даръ єдногъ
бивола и биволицу, но после краткогъ времена, обое у
Лондону цркну — два бивола буду одведена у Петерб-
бургъ у царски звернякъ 1843. год. но и они одма цркну
— и вешти людїи кажу да они немогу да се навивну на
другу землю и климу осимъ свое рођене землѣ. — Тай
послани царъ бивола, врло е се путемъ неговао. И сву-
да на гвозденомъ пугу обозрительно е поступано съ нѣи-
ма — осимъ остале пратнѣ, ишла су узъ нѣи четири про-
ста литванца, кои су знали добро биволске обичае, и о-
сїимъ остала потреба донешено е сена изъ Литванїе, кое
имъ се помешано са аустрискимъ сеномъ дав докъ се не-
навикну. Тай поклонъ изложиће се у Шенбруну, у цар-
скомъ зверняку публикуму на угледъ. Но млоги се бое
да непоцркаю. А у обште свуда ій у Европи врло мало
ма. (Кодъ насъ у Београду има бивола и сувинне.)